

УИЛЯМ ШЕКСПИР

СОНЕТИ

Превод от английски: Спас Николов, Александър Тончев, 2006

chitanka.info

I–L

I

*Красивото с потомство да дарява,
да не умре цветът на красотата,
човек във зрялост с времето изтлява,
наследник мил е спомен за бащата.
Но ти, сгоден за образа си млад,
се храниш с плам себелюбив и гаснеш,
от щедра изобилност струваш глад,
воюваш сам със сладката си същност.
Ти, който си украса в този свят,
на китна пролет днес предвестник пръв,
все криеш в пъпка своя чуден цвят,
скъпиш се, но пилееш свойта кръв.
Скъперник лаком, раждай си наследник,
че от света изчезваш най-безследно.*

II

*Щом обсадят чело четир'сет зими
и лик красив окопи набраздят,
на младост дрехата — на вси любима,
парцал ли стане, вече я не щат.
Тогаз, щом питат де е хубостта ти,
съкровището де на дни ти знойни,
да кажеш: хлътна във очи изпити,
ще бъде срам, похвала недостойна.*

*За хубостта ти употреба зряла
била би да речеш: зачнах дете,
осмисля то живота ми изцяло,
наследник красота ще ми даде.*

*Почувстваш ли на старостта студа,
кръвта си стопляш имаш ли чада.*

III

*Огледай си лика и му кажи —
дошло е време нов да сътвориш,
не сториш ли наново образ свеж,
крадеш света и бащин дълг скверниш.
Коя скъпи си прелест, че утроба
не дава с мъжки плуг да разореш,
ще носиш хубост, свидиш ли се, в гроба,
себелюбив, самин ще си умреш.
В теб майка ти се вижда в огледало,
разцвет момински спомняш ѝ приятно,
в отрок е старост истина прозряла,
макар и в бръчки, пак е време златно.
Сега е време да твориш наследник,
че без потомък се затриваш — грешник.*

IV

*Прахосник мил, защо охарчваш сам
наследството на твойта красота?
Природата богатата си заема,
но лихва тя си иска от света.
Красавец стиснат, разхищаваш волно
богатства, дадени ти да раздаваш.
Лихвар без грош, пилееш безразборно,*

*а без печалба гладен си оставах.
Общуваш все със себе си един,
от сладката си същност се крадеш,
естествен край щом чукне някой ден
какъв отчет приемлив ще дадеш?
Фалираш, щом ти иде хубост в гроба,
наследник имаш ли, си пълниш джоба.*

V

*Туй Време, сътворило с красота
лика любим, днес мамещ всеки взор,
безмилостно руши го в старостта,
разсипва хубостта му — чуден дар.
В неспирен бяг то гони лято в зима,
сковава в мраз и в ужас го затрива,
на скреж е жизнен сок, а листи в шума,
пустее всичко, хубост сняг зарива.
Ако не бе тоз течен дестилат,
затворник в стъкленница — мирис летен,
на красотата истинския цвят
кат спомен да изчезне е обречен.
И зиме цветен стрък е сладост пак,
щом дъх ухан си хванал в похлупак.*

VI

*На зимата грабливите ръце
не ще затрият твойто свежо лято,
с любов сладиш ли женското сърце,
заложил в чедо, трупаш хубост — злато.
Престъпен грях не е това лихварство,
платецът волен щом щастлив остава;*

*множиш ли себе си в дете — богатство,
едно ти в брой — стократно радост дава.
Расте по десет щастие добито,
щом в десет твои сам си прероден,
смъртта не може да ти стори нищо,
в потомство ще пребъдваш ти нетлен.
Красив си, но за избор своеволен
смъртта ще те даде на червей долен.*

VII

*Щом слънчев лик на изток в небосвода
с величие сияйно озари света,
прекланя верноподан взор природа,
чело за почит всеки ще сведе.
Качи ли връх по билото небесно,
като младеж, достигнал зрял разцвет,
все тъй очите се дивят по прежно
и в път лъчист отправят му привет.
Заслиза ли по стръмното надолу,
като старик в угасващия ден,
е предан взор с внимание изтляло,
на другаде е поглед устремен.
Заслизаш ли от билото в полето,
кой ще те мисли, ако не детето.*

VIII

*Сам музика, а слушаш я с печал,
със себе си се прелест не сражава!
Защо измъчваш се без капка жал
и с радост гледаш да се изтезаваш?
Хармония на звуци в унисон,*

щом женени в акорд слуха ти дразнят,
гълчат те нежно, че не си във тон,
без еш — живееш като мъж напразно.
Виж, всяка струна има свой съпруг,
сложи ги в ред и правят нова общност,
жена и мъж, с дете един до друг,
щастливо пеят във една тоналност.
Една и съща песен пеят в хор:
„Останеш ли самин, те чака мор.“

IX

Ти на вдовица плач ли да спестиш,
живота си погубваш все неженен?
Умреш ли, без потомство да родиш,
светът ще овдолее безутешен.
За теб ще страда, че си без наследник,
та твоя образ да му завещаеш;
утеха за жената на покойник
е в детски взор мъжа си да познае.
Прамосник и да разпилее свойто,
богатства му остават на земята,
но хубост похабена има край,
не ползваш ли — затриваш красотата.
Любов към друг в гръдта ти не живее,
щом тъй да мразиш себе си умееш.

X

Обичал ли си някой в този свят,
към себе си щом тъй си безпощаден,
сам знаеш, че обичан си навред,
но ти любов на никого не даде.

*С убийствена ненавист си обсебен,
срещу си стана пъклен заговорник,
дома телесен, с красота създаден,
разтури, вместо да си му къщовник.
Променяй се, да знам, че си разбрал!
Омразата с по-хубав ли прият
от нежната любов ще се похвали?
Бъди си сам, а и на мен приятел,
роди наследник от любов към мен,
да види хубостта ти бъден ден.*

XI

*В деня на старост ставаш все по-млад,
наследник щом с кръвта си ти дариш;
с любов ще крепнеш, нищо че си слаб,
израстваш пак, детенце щом родиш.
Туй правило е мъдрост, красота,
без него — старост, лудост, гибел, мор;
естествен край ще сполети света
след век, щом всеки този дълг презира.
Безроден от света да се затрие
грозникът от природата създаден;
но който с дар от нея се сдобие,
е длъжен щедрост да множи изряден.
Природата те има за печат,
полагай го наред в отрок зачат!*

XII

*Щом видя време как лети в тоз свят,
как в черна ноц потъва ведър ден,
как вехне бързо теменужен цвят,*

чер кичур как е с време посребрен,
безлиста стане ли гора зелена,
за стадо, де пладнува — балдахин,
и злака летен щом на сноп събран е,
на път към сетно ложе — житен скрин,
тогаз за твойта красота аз жаля,
че времето обрича я нахалост,
кат' сладостите земни я разваля,
докле да цъфне, вече мре, за жалост.

Косача, що те дебне, побеждаваш,
ако наследник малък сътворяваш.

XIII

С душа безсмъртна си, но с хубост земна —
красив си, докат' трае твойт ден,
за жизнен край готов стани навреме,
в отрок стори си образ подновен.
Тъй красотата, дадена ти в заем,
да си остане същата и сетне;
ще бъдеш жив и да ти дойде краят,
щом сладка челяд все на теб се метне.
Тъй хубав дом оставил си да рухне,
грижлив къщовник с радост стопанисва,
та зиме хали вътре да не духат,
студена смърт в гняв ялов да отблъсква?

Ти имал си баща, възможност дай
на твой син баща си да познай.

XIV

Не съм гадател, гледац по звезди,
а в бъдното прозирам толкоз вярно,

но не вещая слуки и беди,
ни глад и напаст, ни година спорна.
Съдбата не предсказвам ден по ден,
на тоз и онзи — мълния и гръм,
ни знам за царска орис отредена,
аз по небесен свод тълмач да съм.
В очите ти познания чета,
звезди са те, що дават ми изкуство,
ще цъфнат истина и красота,
дете дариш ли с твоего богатство.
Потомство не родиш ли, туй вещая —
на красота и истина знам края.

XV

Разбрах как всяко нещо, дете расне,
за кратко време стига съвършенство,
животът как е сцена ежечасна,
де всичко случва се с намеса звездна.
Виж хората — като стебла се вдигат,
цъфтят и чезнат под едно небе,
в сок жизнен избуяват, сетне гинат
и помен няма славата, що бе.
Предвид на мимолетната ни sluка,
сияе младостта ти по-прекрасна,
та Време заговор крои с Разруха,
да смажат хубостта ти в ноц омразна.
Каквото времето от теб отнема,
превръщам го в безсмъртие с поема.

XVI

Защо отпор по-моцнен не дадеш

на тоз тиранин кървав — Времето,
срещу разруха крепост не градиш,
не само моят стих да носи бремето?
Сега от щастие си ти огрят,
градините девичи незасети
на тебе чакат да покарат цвят,
де по ще ти прилича от портрет.
Животът чрез потомство тъй чертае
достойнства, що ни четка, ни молив
в душа и външност ще ти оправдаят,
та в хорските очи да светиш жив.
Семеен, пак за себе си оставаш,
с това художество се утвърждаваш.

XVII

На моя стих кой вяра ще му дава,
напълня ли го с твоите достойнства?
Той сякаш в гроб живота ти укрива,
от теб частица в моя стих се вмества.
Опиша ли таз хубост за венец
на твоите очи и дарби в рима,
потомък ще рече: „Поет — лъжец,
не вярвам ангел на земя да има.“
Тез листи пожълтели, дето пиша,
ще ги презрат — брътвежи изкуфели,
ще кажат те за твойта дарба висша,
че луд поет фантазия е вихрил.
Но вземеш ли детенце да направиш,
живееш в него, а стихът те слави.

XVIII

Да те сравня ли с летен ден красив,
по-хубав си, а прелестта ти — равна,
обрулва цветна пъпка вихър див,
а лято трае само ден до пладне.
Око небесно жари, та изгаря,
и мътен бива златен лик небесен,
омайна хубост, идва ден, старее —
случайно и в естествен ход природен.
Не ще повехне твойто лято вечно,
ще си останеш винаги красив,
смъртта не ще те скрие в сянка мрачна,
в стиха ми все така ще бъдеш жив.
Докле на таз земя човек ще диша,
ти жив си в стиховете, дете пиша.

XIX

Ти, хищник — Време, лъвска лапа смазвай,
земята карай рожби си да гълта,
от паст на тигър остър зъб изтръгвай,
изгаряй феникс дървен — жив, на клада.
Мени сезони в твоя вечен бяг,
затривай, Време, сладостите земни,
разтуряй всичко в този свят широк,
в едничко зло недей да си престъпник:
недей дълба любимото чело,
с писеца дървен не прави черта,
все свършен — тъй както е било,
той образец да е за красота!
Каквато и да сториш пакост, Време,
от моя стих той младост ще си вземе.

XX

*С лик женски те природата създаде,
жена ли, мъж ли, моя страст желана,
сърцето нежно на жена ти даде,
без женското коварство и измяна;
взор, по-горещ от женски — не неверен,
каквото види, с поглед позлатява,
във всяко нещо мъж си с дух уверен,
жена и мъж в душата заплеляваш.
Отпървом бил си правен за жена,
но влюбена в творбата си природа,
към теб донажда работа една,
за мен що няма никаква изгода.*

*Ти за наслада женска си роден,
любов за мен, с тях ласки споделени!*

XXI

*Не съм поет, де с Муза дръзновена
перо възторгва от изписан лик,
де любовта си хвали — невидяна,
де с реч небесна кипри си език.
Любим с луна и слънце не сравнява,
с пръв цвят напролет, с едър морски бисер,
на скъпоценност не уподобява,
на всяко чудо, що на свят яви се.
Чуй мен: с любов съм вярна и красива,
кат' майчината ласка към детето,
но не блести със светлина, по-жива
от свещите златисти на небето.*

*Раздуват тез, що мислят да продават,
не се разделям с теб, че да те хваля.*

XXII

Не хващам вяра на огледалата,
че бил съм стар, щом с младост си връстник,
но зърна ли на времето браздата
в лице ти — смърт изкупва моите дни.
Че хубостта, която те покрива,
е дреха, що сърцето ми облича,
то бие в теб, а твоето с гръд обвивам —
как стар да съм, щом млад се ти наричаш.
Така че, скъпи, себе си щади,
внимателен ще бъда зарад тебе,
сърце ми носиш в своите гърди,
пази го, както дойка своето бебе.
Умре ли ми сърцето, не разчитай
да върнеш твоето, та затуй почитай!

XXIII

Като актьора лош, що в смутен трепет
на сцена се оплита в своята роля,
като дивак, обзет от гневен шемет,
с такъв щур бяс, че в слабост губи воля.
Така и аз от страх, че се излагам,
в любовния обряд докрай не смогнах
и любовта ми сякаш се разлага
под силата на своята мощ огромна.
О, нека с вид красноречив да бъда,
на жадна гръд — предтеча ням, любов
що проси и очаква за награда,
вид, що речта надвиква в своя зов.
Чети ти, тихата любов що пише,
да чуваш със очи е дарба свише.

XXIV

Окото ми — същ майстор, изрисува
в платното на сърцето твойта хубост,
а тялото ми рамка образува,
държи картина с твоя лик — изкуство.
Художникът е с истинска заложба,
щом вярно образа ти пресъздава;
в гръдта ми прави твоят лик изложба,
очите ти витрина представляват.
Един на друг помагаме си с поглед,
изписвам теб, ти дупчиш гръд с очи —
в сърце ми слънцето да прави оглед,
на твоя лик да се диви с лъчи.

Очите хитри вънкашност рисуват,
сърцето как е хич не ги вълнува.

XXV

Щом под звезда щастлива си роден,
хвали се с почести и земна слава,
с успех аз от съдбата съм лишен,
но любовта ни с радост ме дарява.
Лакей се перчи като цвят на слънце,
щом господарят с поглед го огрее,
но лик навъсен ако му обърне,
посърва гордост, вид надут бледнее.
И воин, прославен с хиляди победи,
веднъж войска му в битка да разбият,
в забвение потъва най-безследно
и в летописа на честта му име трият.

Да любя съм щастлив и да ме любят,
от теб не мърдам, да не те загубя.

XXVI

На любовта ми господар и крал,
с това послание ти се представям,
заслугите ти правят ме васал,
да служа, не перо да изявявам.
Дългът голям, а дарбата ми — скромна,
език е беден да даде дължимо,
от теб той търси помощ благородна,
ти обич съкровена дай, любими!
Звездата, що живот ми направлява,
така над мен ще грейне благосклонно,
да премени любов ми парцалива,
за теб да се покажа по-достоеен.
 Не смея да се хваля как те любя,
 че ако ме изпиташ, съм загубен.

XXVII

От път убит, в постелята си лягам —
покой за изнурени в мор нозе,
след цял ден зор, насън за път се стягам,
сега умът да тегли се зае.
В главата си пътуване започвам,
към теб вървя аз, твой поклонник верен,
с клепачи тежки в мрак съня отсрочвам,
слепец така в тъма се визира вперен.
Теб, сякаш сянка, вижда взорът сляп,
брилянт — тя в небосвода чер виси,
в измисления на душата свят,
разсейва мрак и нощен лик краси.
 За тебе денем без крака останах,
 от тебе нощем и покой не наидох.

XXVIII

*В почивка отморен да съм не става,
за мир и благ покой не съм призван,
тегоба дневна съм ми не лекува,
от ден и нощ съм нощ и ден терзан.
Уж врагове, сдушили са се в сговор,
как в зор и гнет те по да ме измъчат,
ден — с черен труд, нощ — с мисли да ме трови,
хем в труд превит, хем съм от теб разлъчен.
Ден радвам, думам: „Мрак той просветлява,
щом облак скрие слънце на небето.“
Нощ мургава така я убеждавам:
„Не греят ли звезди, той в злато свети.“
Ден денем дълго ми сърце измъчва,
нощ нощем скръб в душата ми проточва.*

XXIX

*Издадна ли пред люде и съдба
в немилост и роптая ли, отчаян,
коря ли всуе свода глух с молба
и плюя ли в късмета си окаян,
боли ли ме, че аз съм сиромах,
а онзи е богат, приет и тачен,
в друг видя ли талант или замах,
презра ли се, потиснат и невзрачен —
възраждам тебе в мисъл, взор и слух,
в нощта ми блясва утринна омая
и като чучулига моят дух
ликува с химн пред портите на рая...
От любовта ти щастие изпил,
дори с царе не бих се разменил.*

XXX

Пред мисъл тиха викна ли на съд
тез спомени за минало далечно,
въздишам по несбъднат жизнен път,
погубен ден оплаквам безутешно.
Тогава ще удавя и око,
другар ще желя скрит в безкрайна нощ,
ще ме горят любви пак горко,
за стари загуби ще страдам йощ.
По старата печал щом съм печален,
бедите си да преговарям хващам,
изстрадан разказ, в мъка преповтарян,
за който все наново си доплащам.
Но, ако сетя се за тебе, мили,
бедите ми за миг са се стопили.

XXXI

В гръдта си носиш техните сърца —
приятели, що имах за покойни,
с любов извикваш техните лица,
в теб възкресени с чувство всеотдайно.
Как лял съм сълзи в безутешна скръб,
в най-свята почит, длъжна към умрели,
а в теб ги виждам скрити като в гроб,
заровени в любов са оживели.
Закичен си със спомени сърдечни,
любви, що ги времето отнесе,
те теб даряват с обичта далечна
и чувствата ми стари все за теб са.
Любимите ми хора ти държиш,
чрез тях и всичко мое в теб лежи.

XXXII

След моя край щастлив, ако си жив,
смъртта щом скрие костите ми в прах
и стих ми видиш, груб и некрасив,
на изказ блед пред мощния размах
на днешното перо, що слово ражда,
за любовта ми моя стих пази,
а не защото в рими се подрежда,
творецът днес по-ловко реч краси.
Та, утеши ме с таз любяща мисъл:
„Да бях отчувал Муза в днешно време,
и аз щях стих велик да съм написал,
щях в кръг отбран да славя теб с поеми.
Поетът днес омайва те с изкуство,
а аз успях с любовното си чувство.“

XXXIII

Аз често виждам съм в утра прекрасни
око сияйно върхове да гали,
поля лик златен да целува страстно,
реки в небесно злато да запали.
Но ето тъмен облак, че приижда,
божествен лик потулва в грозен мрак,
щом земна твърд светлик му хич не вижда,
засрамен в заник тъне той недраг.
Така изгря за мене слънчо мил,
в разкош победен грейна ми челото,
уви, бе мой за час, и съм унил,
че облак чер отне ми заревото.
От туй омраза не питая никак,
слънцата на света помръкват всякак.

XXXIV

Защо ми обеща ти ден прекрасен,
да бия път накара ме без дреха,
от черен облак вир-вода наквасен,
разкоша свой укри — за мен утеха?
Не стига то през облак да надничаш,
да ми сушиш обрүлено лице,
туй благодат не можеш да наричаш,
лекуваш рана, а позор в сърце?
Срамът ти не е цяр за мойта мъка,
ти каеш се, но сецам аз злината,
че страдаш не е болката по-малка
за тоз, що носи като мен теглата.
Сълзи ти рониш, перли от любов,
изкупват всяко зло, човек съм нов.

XXXV

Прости ми! Вездесъща е злината;
трендафил — трън, в сребристи струи — кал;
ту в сянка влезли слънцето; луната,
ту гнусен червей пъпката изял...
Безгрешни няма. Ето, в грях ме вкара —
простъпката ти с пример оправдах.
Сега съм съучастник на поквара
и разумът пледира плътски грях.
От прокурор защитник станах, склонен
да не вменявам никаква вина.
Туй срещу мен повдига иск законен,
изправя ме пред гражданска война.
Любов омразна, как духът да спира
крадеца, който мило го обира.

XXXVI

Да бъдем двойка с тебе няма начин,
макар че в неразделна сме любов,
клеймото на позора съм обречен
самин да нося, ала съм готов.
При все, че сме с голяма обич двама,
в живота ни разделя зла съдба,
за силни чувства пречка друга няма,
обра любовна сладост таз делба.
Не става да приветствам теб и с жест,
със срамен грях да те петня е грешно,
на мен не можеш да окажеш чест,
да не пострада името ти с нещо.
С любов съм, що за твойта чест се грижи,
на името ти гледа тя да служи.

XXXVII

Сърце си стопля стар баща да види
отрока палав във игра да буйства,
тъй аз, от злюбната съдба натирен,
утеха диря в твоите достойнства.
Ти, знам, си хубав, умен, знатен, млад,
все прелестни черти у теб царуват,
любов засаждам в тази благодат,
и беден, и презрян със тях празнувам.
За теб представа — тъй по същност силна,
окаян мен в недостига спасява,
от твойта щедрост надарен обилно,
частица съм от гръмката ти слава.
Каквато хубост на света да има,
я искам в теб, и радост ме обзима.

XXXVIII

За теми ли закъса мойта Муза,
щом дишаш, твойта същност пълни стих,
ти римите ми с прелест си навързал,
не можеш друг така да вдъхновиш.
В мен нещо ако си видял да струва,
за ласкав прочит бил си ти причина,
за теб несвестен само не римува,
твори с теб всяка дарба озарена.
Стани десета муза, десеткратно
по-търсена от знайните ни девет,
дариш ли стихотворец с рима златна,
ще влезе с песен вечна в хорска памет.
Щом моят стих остане на земята,
за мен — труда, за тебе е хвалата.

XXXIX

Как бих могъл теб честно да възнея,
щом ти си в мене по-добрата част,
да възхвалявам себе си не смея,
защо да се лаская с моя глас?
Затуй да заживеем всеки сам,
да не е любовта ни неразделна,
така дължима почит ще ти дам
за твоите достойнства, що е редна.
Раздяла — мъка би била отровна,
но позволи ми ядната разлъка
да мамя време с мисълта любовна,
как сладко обичта ми ти излъга.
Ти учиш сам човек да бъде двама,
щом хваля те си тук и да те няма.

XL

Вземи любовите ми, дръж, човече,
ни истинска сред тях, ни вярна има!
Доби ли грам, де нямаше го вече,
каквото имах, ти го взе, любими?
Ако любов крадеш ми от любов,
не те виня, че с мойта мила лягаш,
а за коварния ти плътски лов —
обилно вкусваш, що на мен не даваш.
Прощавам кражбата, крадецо мил,
макар че грабиш от един бедняк;
обиди ли любим, си по-унил,
търпи сърце омразата на враг.
 Ти, с похот дашна, знам, си ми беда,
 мъчи ме много, ала не с вражда!

XLI

Тез греховце, де с волност им се даваш,
щом вън съм от сърцето ти тъй жарко,
красив и млад си — с туй го оправдавам,
подир ти изкусители немалко.
Добър си — редно е да си сразен,
красив си — искат все да те спечелят,
жена реши ли, няма евин син
да устои на нейната повеля.
Ти в нашто ложе трона ми опразни,
гълчи си буйна младост, че сгреши,
виновна е за бунта безобразен,
на двойна клетва вярност наруши:
 тя лъже мен, щом ти я изкуси,
 ти лъжеш мен, щом тя се съгласи.

XLII

Че тя е твоя — не е в туй бедата,
макар да знам, обичах я горещо,
че тя те има е за мен злината
и загубата къса ми сърцето.
Оневиних така престъпна ви любов —
ти любиш я, разбрал, че я обичам,
че любя теб, тя чува твоя зов
и зарад мен на теб в любов се врича.
Щом губя теб, любимата печели,
щом губя нея, ставаш ти богат,
тез двама имат, що от мен са взели,
на кръст за мое благо съм разпнат.
С другар любим нали едно сме цяло,
тя ужским люби само мен, се хваля.

XLIII

Очи склопя ли, виждам най-добре,
цял ден те дреболии наблюдават,
но щом заспя, в съня си тебе зрат,
сияен зрак, ти лъч си, мрак пробиващ.
С лъчиста сянка мисъл просветляваш,
как в плът таз сянка ще изглежда живо,
на тъмно щом очите заслепяваш,
от слънчев лик ти светиш по-правдиво.
Как с тез очи благословен съм дневно,
да те разглеждам в светлина наяве,
щом взор незрящ със сянката си бледна,
пленил си в пълна тъмнина тъй здраво.
Без теб денят е черна ноц за мен,
щом видя те насън, то ноц е ден.

XLIV

Да беше мисъл тази мудна плът,
не ще ме спре пространството безмерно,
що ни дели, а мигом съм на път,
реши ли воля тебе да си върне.
Макар накрай света тоз път да води,
каквито и препятствия да срещне,
вода и суша мисъл ще преброди,
в ума извикам ли те — стигам спешно.
Уви, умирам, че не съм аз мисъл,
далеч ли си — да взема теб в прегръдка,
но от вода и кал направен бил съм,
та с пъшкане ще меря всяка стъпка.
Сълзите тежки — знак за мъка двоен,
с тез две съставки — пътят е безкраен.

XLV

Където и да съм, са в твоя власт
тез ми съставки — въздух лек и огън,
една е мисъл, другата е страст,
от мен към теб летят те, както могат.
Ефирни елементи щом отправям
с любовни ми към теб послания,
със двата тежки само аз оставам,
да тъна в скръб и меланхолия.
Дорде възстанови се моят мир
чрез началата леки, що ми даваш,
де час по час летят на дълъж и шир,
да ми докладват, че цъфтиш от здраве.
Щом си добре — ликувам, хайде пак,
при теб ги пращам и потъвам в мрак.

XLVI

На смърт сърце ми и очи враждуват,
в делба за образа ти възделен,
сърце да гледа в теб очи не дават,
то с правото да зре не се разделя.
Твърди сърцето — в него ти лежиш,
хранилище за поглед непристъпно,
пледира взорът, че са туй лъжи,
лика ти той бил запечатил плътно.
В съдебния състав, де спора ще решава,
са мисли, обитаващи сърцето,
от тях присъда вещо се издава,
да вземе всеки както е прието:
„Полага се на взора хубост външна,
а на сърцето — любовта насъщна.“

XLVII

Сърце и взор са във съюз заклет
да си помагат, зор ако се случи,
щом задуши сърце любовен гнет
или по тебе глад око щом мъчи.
С любимия портрет очи пируват
и канят гост — сърцето, на гощавка,
сърце ги сетне вика да общуват,
да вкусят от любовна му прищявка.
Така с портрет или чрез любовта ми,
макар далеч, при мен си ежечасно,
как би избягал, щом си в мисълта ми,
тя в мен седи, но е на теб подвластна.
Очите спят ли, твоя лик сънуват,
сърцето будят, в радост да ликува.

XLVIII

Ще ходя ли на път, то най-грижливо
под ключ затварям жалки дреболии,
каквото имам кътам предвидливо,
ръка граблива да не го открие.
Но теб — утеха моя и беда,
да станеш лесна плячка съм оставил,
едничката ми радост на света,
от долния крадец не съм предпазил.
Сал теб не скрих, оставих незаключен,
но чувствам те във мен и да те няма,
да влизаш и излизаш си свободен,
за тебе скрин е без да щеш гръдта ми.
 Страх имам, че оттам те похитяват,
 в крадец превръщаш добродетел свята.

XLIX

За цяр в туй време, ако и когато
се смръщиш в гняв, че бил съм с недостатък,
щом любовта ти вземе да пресмята
и се охарчи чувство без остатък;
щом ме загърбиш като непознат
и с поглед — слънце, веч не ме приветстваш,
а любовта ни вземе ли обрат
и да се чувства тежка ѝ харесва;
за ден такъв се стягам, като знам
достойнствата ми жалки колко струват,
аз твойта теза потвърждавам сам —
че спрял си с мен законно да общуваш.
 Напускаш ме по тоз закон суров —
 не съм заслужил твоята любов.

L

На път ли съм във мъка изнурен,
с една утеха жалка се сдобивам,
щом стигна, морен, края възделен,
да знам — от теб все по-далеч отивам.
Унил се тътри конят безучастно,
товара непосилен в мене влачи,
като че по инстинкт разбира ясно,
не бърза в бягство си от теб ездачът.
От яд обзет, до кръв забивам шпори,
напред не мръдва бедното добиче,
простенва глухо, за да отговори,
но аз по страдам, от любов измъчен.

Как този стон ми спомня мойта участ —
оставих радост, мъка да получа.

LI-C

LI

*Така, с любов на моя кон прощавам
за мудността, с която се тътрузи,
що да препуска, като те оставям,
не идвам ли при теб, защо да бърза?
Обратно съм без милост, яздя лудо,
хвъркат жребец ленив ми се привижда,
макар пришпорил вихри, що за чудо,
крилатият галоп покой изглежда.
Страстта тогаз надбягва всеки кон,
желание от истинска любов,
що цвили като огнен вихрогон,
лети, с плът буйна, да е с теб отново.
Тоз кон се влачи, тебе щом напускам,
назад към теб пред него аз препускам.*

LII

*И аз, тъй както богаташът прави —
имане скришно да не си отваря,
страстта си сдържам, да не става навик,
че радост се износва, щом повтаряш.
Така на празника голям се блажи,
че идва рядко в дългата година,
в огърлицата камъкът най-важен —
брилянтът скъп, един е сред стотина.*

Не си ми ти за употреба всекидневна,
тѣй крие гардеробът скъпа дреха,
за светъл празник тя е отредена,
извадя ли я, носи ми утеха.

Достоен, всяко нещо благославяш,
печеля с теб, без теб — се все надявам.

LIII

От що е твойта същност сътворена,
милиони сенки все на теб служат,
с едничка всички хора са родени,
теб всяка сянка с хубост те дарува;
Адонис опиши и този разказ
е копие на твойта красота,
Елена в мисли съживи за показ,
в теб лъсва образец на древността.
Виж пролет как се кичи с теб напразно,
богата есен как ти подражава,
напѣпил цвят и плод узрял поравно,
опитват твоя чар да пресъздават.

Във всяка прелест част от теб намирам,
сърцето вярно в теб един съзирам.

LIV

По-прелестна изглежда красотата,
щом с истина закичи свойта хубост,
по-сладка става роза с миризмата,
щом жив е в нея дѣх ухан на сладост.
И дива роза има ален цвят,
черви се в багри, също толкоз пищни,
виси на трѣн, лудее пак без свян,

*щом в летен дъх разтвори пъпка скришна.
Но хубостта ѝ трае ден до пладне,
не я ухажва никой и умира,
а роза дъхава и да увехне,
тя в сладка смърт — парфюм, се дестилира.
 Как да си с младост вечна аз открия,
 кат' хубостта ти претворя във стих.*

LV

*Ни мрамор як, ни златен храм на цар
ще надживеят моя предан стих,
ще светиш ти, а рухва камък стар,
теб подло време няма да скверни.
Война поваля паметник огромен
и смут градежа със земята срива,
но ти за вечна памет си достоен,
над теб — ни меч, ни огън ще надвият.
Забвение и смърт преборваш в слава,
хвала до края на света ще екне
в потомството за твоята поява,
то в своя взор ще пази теб вовеки.
 До края на света ще бъдеш жив,
 в очи на влюбени и в стих красив.*

LVI

*Любов, възраждай своята здрава сила,
по-остра и от вълчи глад бъди,
страстта си днес докрай задоволила,
по-мощна утре тя да се роди!
Макар очите жадни днес да пълниш,
докле замрежат взор от блажна ситост,*

*широко утре пак да ги оцъклиш,
не скука да сломи духа в убитост.
А чувства ни в туй време безутешно
на кипнало море наподобяват,
делящо младоженци безнадеждно,
но с теб, любов, то до колене става.
Щот' зима — време е с тъга пропито,
ни прави лято дважди по-честити.*

LVII

*Щом съм ти роб, какво освен да чакам,
да дойде онзи миг да ти потрябвам;
за мен е времето да го протакам,
докато ти услуга заповядаш.
Стрелки не мърдат, ала аз не гъквам,
тъй както чакам втрънчен в циферблата,
раздяла с тебе не кълна, а млъквам,
щом вземеш сбогом пак със мен — слугата.
Не притеснявам теб с ревнива мисъл —
къде осъмваш, как в света се справяш,
но тъжен роб на теб съм се орисал,
все мисля си кого ощастливяваш.
Глупак е любовта ми, зло не мисли,
каквото и да правиш, все те чисти.*

LVIII

*Опазил бог, твой роб ме той поиска,
да ти броя забавите със пъти,
с отчет за всеки час да те притискам,
васал съм ти, ще чакам на вкуса ти.
О, нека страдам в моя дял злочест,*

затворник съм на твоята свобода,
търпя си мъки робко в навик клет,
без гък да кажа, че съм във беда.
Бъди където искаш, Харта имаш,
на времето си сам си господар,
на теб се пада сам да се помилваш
като престъпник — грешнико и цар.
А аз те чакам, сякаш съм във ада,
не те виня — ти радваш се, аз страдам.

LIX

Щом няма нищо ново под небето,
освен каквото е било, как ум
в стремеж да зачне чудо непознато,
родена рожба — я изтърсва с шум!
Да можех вечен кръговрат да върна
назад във времето петстотин пъти,
та в книга описа ти да надзърна,
античността да видя как отсъди
появата на образа ти светъл,
дали е твоята прелест най-върховна,
нима теб някой друг е превъзхождал
или е красотата все подобна.
В антично време хвалили са лесно
от теб по-недостойни люде често.

LX

Като вълни, забързани към бряг,
така минутките на нашия живот
изтичат в своя непрестанен бяг,
една след друга в труд и вечен ход.

*Детето щом изплува на света,
пълзи към славата на своята зрялост,
веднъж с корона, вехне му цветът,
и звезден заговор обрича младост.
А Времето, доскоро благодетел,
врълхита хубостта му свършена,
бразди чело, с разруха го сполита,
а пред косата му е всичко тленно.
От таз коса на Времето със стих,
що те прославя, аз те защитих.*

LXI

*Нима е волята ти да съм буден
със тежки клепки всяка морна нощ,
нима покоя ми ти искаш смутен
и да ме стряскаш, сякаш призрак лош?
Духа си ли ми пращаш отдалеч,
в делата ми да рови за простъпки,
кориш ли ме, та в срам да тъна веч,
или ревнив, обричаш ме на мъки?
Не, любовта ти не е тъй голяма,
държи ме буден моята любов,
от нея истинска почивка нямам,
на поста си все чакам твоя зов.
Будувам аз, пируваш ти в свой кръг,
далеч от мен, но близичко до друг.*

LXII

*Окото и душата, всичко в мен
грехът на себелюбие владее,
и няма лек за този грях вгнезден,*

дълбоко във сърцето той вирее.
Лице красиво като мойто няма,
ни физика, тъй много надарена,
за себе си с представа съм голяма —
аз превъзхождам всичко свършено.
Но видя ли си образ в огледало,
разплут и сбръчкан като дъвен мях,
от себелюбие ми е приляло,
човек да се обича тъй е грях.
Възпявайки тъй себе си прекрасно,
за теб, изглежда, мислел съм най-ясно.

LXIII

В тоз черен ден, когато, както мен,
на Времето ръката го премаже,
чело му набразди, от цвят лишен,
лика му млад убийствено накаже;
щом утро младо му потъне в ноц,
таз хубост царска, де сега владее,
изчезне и не струва пукнат грош,
ограбена от пролет залинее;
за ден такъв защита вдигам здрава,
че старост зла го дебне с остър нож,
в тоз стих любимият ще оцелява —
все жив, при все че праведник усопш.
В тез черни редове вовек си млад,
завинаги ще бъдеш в тях възпят.

LXIV

Щом видя аз на Времето ръката
на древноста разкоша как разтуря,

как срива кули досами земята,
как в ярост смъртна вечна сплав изгаря,
море щом видя хищно да поглъща
земя от царство — суша със вълни,
а земна твърд, настъпвайки, отвърща,
запас донажда с разход, с харч напълня;
щом видя да се сменя тъй съдбата,
величие в разруха да потъва,
край гибелен ми казва за нещата —
след време и любим човек изстива.
Таз мисъл — смърт, не спирам да оплаквам.
Любими, че те губя все очаквам.

LXV

И бронз, и камък, и море безбрежно
ги все връхлита смъртен край и мор,
как красота с мощта на цвете нежно
на тлен и гибел ще даде отпор?
Как меденият дъх на сладка пролет
ще удържи на пристъпа на дните,
щом Времето скали руши, та няма помен,
градеж най-як събаря със стените?
Къде ще идеш, камък драгоценен,
теб Времето в ковчега да не скрие,
кой спрял би хода вечно неизменен,
що красотата твоя ще затрие?
Да спре и чудо Времето не може,
освен тоз стих, де любовта си вложих.

LXVI

На мъка сит, за лека смърт се моля:

човек достоен видя ли да проси,
глупак разплут да тъне в произвол,
доверие зла гавра да понася,
изрядна чест безсъвестно сквернена,
в позор безправен свряно съвършенство,
невинност девствена озлочестена,
скопена мощ от куца власт в безчинство,
изкуство със запушени уста,
безумство разум с вещица да лъже,
да принизяват истината проста,
добро — слуга на злото, да му служи;
сразен от тез, аз искам черна яма,
но знам, умра ли, теб — любов, те няма.

LXVII

Защо в туй скверно време да живее,
порок с особата си да краси,
грехът безсрамен с него ли да зрее,
та с дружбата му да се извиси?
Защо крадат му с грим румянец свеж,
в ламтеж напразен да са като него?
Защо се клепат във фалшив стремеж,
за образец щом красотата взе го?
По вени здрави буйна кръв не тупа,
природата се разори и тук,
единствен той богатствата ѝ трупа,
ковчежник в този свят тя няма друг.
Тя пази го да знае този свят,
сега тъй нищ, че бивал е богат.

LXVIII

Той в лик е запечатил минал ден,
бе време, като цвете красотата
по жизнен път вървеше отреден,
преди закон да стане фалиш в лицата,
преди къдрите златни на покойник
наместо в гроб да влязат, клъц в перука,
за нов живот връз теме на чаровник,
на хубост с мъртво руно — да се фука.
А той във свята древност се оглежда,
на истината предан с твърда воля,
не се гласи със чуждата одежда,
не се закичва с цвят от чужда пролет.
Природата го ползва на земята,
на фалша да посочва красотата.

LXIX

Сияеш към света с това лице,
мечта не може да е по-красива,
езикът хорски хвали от сърце
и враг таз видна истина не скрива.
За външност увенчан си с шумна слава,
но тоз език, дължимото отдал,
с друг глас разваля красната изява,
щом поглед вътре в тебе е прозрял.
На тез, що тачат твоя ум красив,
с дела ти мислите за теб отравяш;
с усмивка дъх на бурен гнил и див
на твоят чудно цвете те придават.
Видът ти лъже, лъхаш недобре,
ти почва си, де всеки я оре.

LXX

*Винят ли те, не е във теб бедата,
злословят хубост вечно зли езици,
на клевета е жертва красотата,
в простор небесен тя е черна птица.
Мълвата долна, че си чист, доказва,
одумват ли, пораства ти цената,
най-сладка пъпка червей я изгризва,
а в теб порокът люби чистотата.
Надвил засадите на младостта,
ненакърнен или пък победител,
тъй чист — си уязвим пред завистта,
не трогват го хвалебствия хулители.
Избегнеш ли съмнение с вида си,
сърдечно царство имаш във властта си.*

LXXI

*Умра ли, да ме жалиш хич недей,
ни миг след гробния камбанен звън,
вестил на злия свят за моя край —
при червеите легнал съм навън.
И прочетеш ли тоз прощален ред,
на мисълта ти сладка забранявам
за мен да си припомня занаяд,
ако това и малко те ранява.
А поглед ако спреш на този стих,
когато съм се смесил със калта,
за мене твоят глас да бъде тих,
да сгние с мойта плът и любовта ти.
Така скръбта ти няма да е повод
да ти се смеят зарад мен наново.*

LXXII

Потрябва ли достойнства да редиш,
с които бил съм ужким надарен,
умра ли — забрави, да не решиш,
че добродетел ще намериш в мен.
Щом вземеш в незаслужена закрила
да съчиниш лъжа от благородство —
заслуги да измислиш, що съм имал,
кой хваща вяра като няма сходство.
А сетиш ли си чувство накърнено,
че омерзил си любовта с лъжа,
да мре и името ми с тяло тленно,
не ще срамя те, в гроба щом лежа.
От своите творби се аз срамувам,
черви се ти, че с мен си другарувал!

LXXIII

Това годишно време виждаш в мен,
когато капят листи пожълтели,
що брули вятърът от клон студен —
пуст храм на пойни птици отлетели.
Ти виждаш в мен сумрака на деня,
когато гасне залез постепенно
и слага ноц печат върху земята,
тъй както смърт презгръща всичко тленно.
Ти виждаш в мене да догаря пламък,
когато въглените на жарта
са вече пепел — огънят е камък,
хранилката е ложе на смъртта.
Ти любовта си, мили, ще калиш,
щом краткостта ѝ бързо оцениш.

LXXIV

В участък — гроб, щом пристав — смърт ме тикне,
недей жсали, че свърши моят ден,
животът ми сал в този стих ще екне,
оставям ти го — паметник нетлен!
Аз в него запечатил съм до века
как всичко в мен на теб съм посветил,
земята само пръст ще вземе, нека,
с добрата част — духа, съм теб дарил!
Утайка губиш само с моя труп,
на червей тлъст де плячка е желана,
подлец, що взема с остър нож във гръб,
смес низша, в паметта ти непризвана.
Най-ценното от мене съдържание,
на теб оставих притежание.

LXXV

За мен си — както хляба за живота,
като проливен дъжд след дълга суша,
за теб — мой мир, воюва ми природа,
скъперник тъй за злато мъчи душа.
Ту горд съм пред света с теб — моя сладост,
ту тръпна, че крадци те похитяват,
ту да съм с теб самин е висша радост,
ту мра, че завист ме от теб лишава.
Веднъж преял от твойта прелест в пир,
подир умрял от глад за твоя лик,
ни съм щастлив, ни съм с душевен мир,
освен ако съм с теб във всеки миг.
Или преяждам с тебе ден след ден,
или умирам в глад от теб лишен.

LXXVI

Защо стихът ми същият остава,
далеч от моди и прищевки волни,
стила си всеки ден не разкрасявам,
с чудати новости не го развалям?
Защо едно и също само пиша,
в една и съща дреха стих докарвам
и всеки звук ми името изрича,
с произход родословен мен издава?
За теб е всяка буква сътворена,
предмет си ти и любовта към теб,
и старата любов преобразена,
изхарчена, се ражда занаят.

Виж, слънце все умира, а все пари —
тъй любовта ми вечно се повтаря.

LXXVII

Виж в огледало — хубост ти повяхва,
в часовник — времето ти как изтича,
тез празни листи ум ти запечатват,
вкуси таз мъдрост, книга що изрича!
Огледаните бръчки ти навяват
за зейнал гроб, а пък стрелките в кръг —
как времето се ниже ти показват,
с потаен ход към Вечността на път.
Каквито в паметта не се побират
мисловни рожби дай на листа бял,
отгледани добре, те мъдрост сбират,
държат така ума ти свеж, но зрял!

Щом Времето наглеждаш как лети,
ще сетиш мъдрост да те сполети.

LXXVIII

Зовях те често муза вдъхновена,
ти с благосклонност моя стих дари,
днес всякое перо към теб прибягна
и в твоя чест римува до зори.
Разпя ти с глас на ангел ням човек,
невеж с крила научи да лети,
на знаец даде мъдрост с поглед лек,
изящество накара да блести.
Каквото и във стих да съм творил,
гордей се, бил си повод и причина,
у други вдъхновяваш само стил,
без теб не ражда моята градина!
Изкуството ти в мене благославяш
и мен — невежа, в учен утвърждаваш.

LXXIX

Единствен, щом възпявах те във стих,
сал мен дари със вдъхновение,
но щом вълшебни рими развалих,
ти друг поет плени с внимание.
Знам, твойто съвършенство заслужава
да възхвалява теб перо достойно,
но тоз поет каквото съчинява
краде от теб, за да ти плаща с твойто.
Придал ти добродетел — гледал тебе,
възпял ти хубост — тя в лице ти свети,
с каквато слава и да те отрупа,
понеже имаш я, от теб е взета.
Спести си благодарност за речта му,
длъжник е той, заплата е труда му.

LXXX

Сърце се свива тебе в стих да славя,
щом знам, дух по-добър ти име спряга,
в хвала за теб той себе си раздава,
а аз език си сплитам в изнемога.
В достойнството ти — ширен океан,
наравно плуват сал и кораб скъп;
сравнен с човека, чълн съм аз презрян,
но поря напористо твойта глъб.
Ръка подай ми да не се удавя,
той в дълбините ти си плува свойски,
крушенец съм с черупката нездрава,
от знатен род е той, плавател морски.
Ако успее той, а аз потъна,
какво загубих, любих — и не стана.

LXXXI

Дали за тебе епитаф ще правя
или ти мен ще ровиш в черна пръст,
едно ще стане, мен ще ме забравят,
а споменът за теб не знае смърт.
С нетленно име вечно ще живееш,
издъхна ли, забрава в миг ме стига,
в общ гроб ще гния, ти ще оцелееш,
в очите хорски паметник ти вдигам.
Стихът ми запечатва твоя спомен,
все теб ще зре потомък нероден,
езици бѣдни с реч ще правят помен,
ще бъдеш жив, а всичко днешно — тлен.
Дъха най-жив перото ми ти дава,
на хората в устата те поставя.

LXXXII

*За мойта Муза ти не си оженен,
та не е грях, че словото попиваш,
с което те ласкае автор предан,
що книги с образ ти лъчист изписва.
Ти хубав си в лицето и в душата,
достойно да те хваля не умея,
та, разкрасен на времето с печата,
все искаш в образ свеж да оживееш.
Добре, но щом наситиш се до гуша
от пусти напън на словесен жар,
езика прост на истината слушай,
що право дума верен ти другар:
„Да клепат тез, що кръв им не кипи,
че твойта хубост багри не търпи.“*

LXXXIII

*Не шарих теб с бои, че нямаш нужда,
да си по-хубав — с краски не рисувах,
без дарба съм достойна за да ражда,
пред теб талантът на поет не струва.
Проспал ли съм хвалебства да отправя —
то е, че видна хубостта ти е наживо;
перото днешно в немощ се предава,
не може да опише теб правдиво.
Че си мълчах, вменяваш ми вина,
спечелих слава ням, а тез, що пяха,
на прелестта ти сториха злина,
уж да си вечно жив, те в стих те закопаха.
Живота, що в очите ти долавям,
поет не може с думи да възпява.*

LXXXIV

Каква за теб по-истинска възхвала,
да каже някой — само ти си ти,
зазидан в теб се пази идеалът,
калър на всички земни красоти.
В оскърдна немош туй перо слабее —
любимия щом не прехвали малко;
за теб творящ най-лесно ще успее,
рече ли: „Ей, го!“ — венцеслави ловко.
Туй в теб щом прекопира най-дословно,
без да разваля тоз природен връх,
ума си той прославя безусловно,
с прекрасен стил у всеки секва дърх.
Едно проклятие ти е провала —
обичаш твърде много да те хвалят.

LXXXV

Език си глътна мойта Муза, мъркна,
докле вси Музи раждат всеотдайно,
с пера от злато, в стил, що чудно блика
хвала на преклонение любовно.
Те с чудни думи, с мисли аз хвалебствам,
към всеки химн, що лее дух способен,
в школуван слог с изящно чисти средства,
донаждам като псалт малограмотен:
„Амин, амин. Хвала ти, точно тър!“
Към всяка фраза, що те превърнася,
наум прибавям нещо, по да трай,
с любовна мисъл съм, макар безгласа.
Отдай на други за речта дължимо,
на мен — за търна мисъл, но значима.

LXXXVI

Дали стихът му горд, издул платна,
по път към тебе — възделена плячка,
погребва мисълта ми във ума,
превърща в гроб утроба, що я зачна.
Духът му ли, от сенки вдъхновен
в неземан стил да пише, мен погуби?
Не, ням не съм от него поразен,
ни нечий дух перото ми отруди,
ни онзи призрак с мъдра безтелесност,
що всяка нощ го наставлява вещо,
виновни са за таз ми безсловесност,
не зарад тях от страх скован съм тежко.
В стиха му зърна ли те с влюбен лик,
слабее моят, чезне с всеки миг.

LXXXVII

Не си по джоба ми, та сбогом вече!
Понеже знаеш си добре цената
и договорът ми за теб изтече,
с платежен иск си вземаш свободата.
Аз имах те добит с дарение,
за щедростта ти недостоен бях,
та, сам издаде си решение
и правото за ползване ми спря.
Дали ти стойността си лошо сметна
или във мен се беше заблудил,
но вземайки си своя дар обратно,
присъдата съдебна потвърди.
Че беше мой пробуждане разби,
насън бях крал, събудих се — не би!

LXXXVIII

Решиш ли, че не струвам веч и грош
и с моите достойнства щом се гавриш,
ще ти помагам да си с мене лош,
ще те изкарам честен, както лъжеш.
Щом слабостите знам си сам отлично,
с измислици ще се охуля долни,
в пороци ще се улича различни,
да си живееш и без мен доволно.
Печелим двама, щото всичко в мен
по тебе в горестна любов изстрада,
но спра ли да се мъча наранен,
и ти добре, и аз се отървах.
 За тебе любовта ми е такава,
 готова е да тегли, щом потрябва.

LXXXIX

Кажи, напускам те за този грях,
и аз вина веднага ще призная,
за тази слабост, сам си я признах
и няма себе си да оправдая!
С позор не би ме ти покрил,
с вида отблъскващ на сърдечен хлад,
тъй както бих сам себе си чернил,
ако е волята ти — ставам луд!
Далеч от теб, изгнаник ще страня,
теб, мили, пред света да не изложя,
не ще ти името с език скверня,
не ще те с дружба стара хич тревожа.
 За теб от мен си бих се отчуждил,
 омразен, теб с любов не съм дарил.

XC

*Ако ще мразиш, днес стори злината,
сега с делата ми светът се гаври,
сведи ме с произвола на съдбата,
срази ме, но не облекчавай язви.
Не ща те, щом сърце се с мъка справи,
печал надвил ли съм, не идвай с жалост,
след лошо време буря не създавай,
не удължавай края с нова милост.
Оставяш ли ме — да не е по-сетне,
след злобата на дребните несгоди,
да вкуса първо края с теб е редно —
най-гибелния удар на съдбата.
Наглед изглежда като зло ужасно,
сравнено с твойта липса — нищо страшно.*

ХСІ

*Един се величае с потекло,
друг с ум и злато, трети с груба сила,
кой с модни дрехи — също чучело,
в жребци и хрътки други виждат смисъл.
И всеки темперамент сам избира
за него най-приятната наслада,
аз щастие такова не разбирам,
да имам теб — за мене е награда.
От знатен род по-скъп си ти, любими,
по струва любовта ти от богатства,
от нищо радост тъй не ме обзема,
че мой си е хвалбата най-прекрасна.
Единствено от туй изпитвам мъка,
че губя всичко с нашата разлъка.*

ХСІІ

Да би откраднал се от мене силом,
не би успял, че мой си доживот,
а той без любовта ти става ялов,
зависим тѣй, без нея спира ход.
Да ме разлюбиш — връх на всяко зло,
аз нямам страх, щом с поглед ме убиваш,
добро в друг свят за мене би дошло,
прищевките ти — този подчиняват.
Не ме смуцават твоите измени,
на твойта милост щом съм във властта,
с един замах съдбата ми променяш,
блажен съм с любовта ти и в смъртта.
Щастливец се зова, а се терзая,
че може би ме мамаш, без да зная.

СХІІІ

С надежда все живея, че си предан,
кат' рогоносец гледам влюбен лик,
макар лъжлив, да ми изглежда верен,
очи ти в мен — сърце ти в друг човек.
Но твоят взор омраза не показва,
не сочиш с вид промяна на сърце,
у друг лъжата някак се издава,
изписва се невярна грѣд в лице.
Създаде те небето с таз повеля,
една любов в лика ти да живее,
ни мисли зли, ни на сърце неволя
издаваш с вид, все прелестен сияеш.
Расте ти хубост като райски плод,
да кривнеш и затрил си Евин род.

ХСІV

Тез, дет' не злоупотребяват с власт,
каквото правят — с вид не го издават,
вълнуват люде, а са те без страст,
на изкушения не се поддават —
за тях е всяка благодат небесна;
природни дарби те не си прахосват,
лице при случай си владеят лесно,
та кат' слуги пред тях се всеки просва.
Ухае цвят, на лятото за радост,
макар че той за себе си живее,
попари ли го болест, ех, че гадост,
и буренът най-тлъст — по-мил вирее.
 Постъпките най-сладкото вгорчават,
 изгнили лилии — душа всмърдяват.

ХСV

Позорът прелестен е в теб наглед,
кат' червей, що гризе уханна роза,
петни ти името в красив разцвет.
О, твоят грях е сладостен амброзий!
Език лъстив разпръсква зла мълва,
с цел похот подвижите ти разправя,
но без да ще, въздава ти хвала,
за тебе хулите са вид прослава.
Порокът в теб избра — живот в палат,
недъзи ти воал от хубост скрива,
за всеки грях ти имаш начин свят
и злото в теб е красота правдива.
 Поуката — стопанин щом си лош,
 тъпиш и най-наострения нож.

ХСVІ

Твърдят, грехът ти бил във буйна младост,
била ти в буйна младост красотата,
добро и лошо в тебе все са радост,
а недостатък стопля ми душата.
Тъй евтин камък става на елмаз,
на пръста щом постави го кралица,
недъг ти е на истината глас,
а сбъркаш ли, на правда туй прилича.
Вълкът докара ли се в овча кожа,
той цялата кошара ще издави!
Така и ти — поискаш ли, ще можеш
да изведеш тълпа из пътя прави.
Но ти недей, за мен е твоята любов,
да славя името ти съм готов!

ХСVII

Същинска зима беше таз раздяла
от тебе, моя радост бързолетна,
че студ, че мрак, вихрушка как навяла
в таз декемврийска пустош безпросветна!
А се разбра, отминало бе лято,
бе златна есен, трудна с урожай,
зачнат от страст, изляла се богато,
в утроба овдовяла рожба зрей.
Уви, в родитбата охолна виждам
мечта на сирота, безроден плод,
че лято сладост сал за теб отрежда,
без тебе птица не оглася свод;
рече ли да запее — няма глас,
листа бледнеят, иде зимен час.

ХСVIII

Когато бях далеч от теб напролет,
бе Май нагизден в пъстра си носия,
у всичко вдъхна младост с буйна воля,
разсмя Сатурн във палава стихия.
Ни птичи хор, ни дъх на цвят ухан
накараха ме да отроня звук —
на лятото да пея химна зноен,
не смях и да откъсна цветен стрък.
На бяла лилия не се дивих,
не възхвалявах розата червена,
но в сладостта им чудна аз открих —
ти образец си, те на теб премяна.
С тез твои двойници си аз играя
докат' те няма, зима да изтрая.

XCIX

Сгълчах така таз теменужска нагла:
„Не взе ли, крадло сладка, дъх ухан
от устните на мойта обич мила?
Разкошен лик красиш, с лила облян,
на моята любов в кръвта топила.“
Бял крин клеймил, че взима твоите длани,
цвят риган, че кърдите ти краде;
седят страхливо розите на тръни,
стрък в ален свян, стрък в ужас блед расте.
На розата, ни бяла, ни червена,
че краля цвят от тях, от тебе дъх,
макар израсла в прелестна премяна,
изгриза червей пъпката до връх.
Каквото и да видя цвете друго,
от теб и цвят, и дъх са крали много.

С

*Къде се, Музо, ден след ден отнесе,
не славиш там, де черпиш сила здрава,
стихия хвърляш си в нищожна песен,
хабиш се в недостойната изява.
Върни се, Музо, да изкупиш грях,
отплата дай за пропиляно време,
там пей, където тачат твоя стих,
де с мъдрост вдъхновяват твоите рими!
Ленива Музо, виж лика любим,
дали го старост с бръчки набразди,
разрухата презри, ако я има —
плячкосва Време, ти изтрий следи!
 Да изпревари славата на любовта ни,
 щетите от Косача издълбани.*

C-CLIV

CI

*Невярна Музо, плащай, че загърби
ти истината в красота — премяна,
на любовта ми тези двете стълб са,
с таз обич, Музо, ти си вдъхновена.
На истината не е нужен цвят,
не ще тя, казваш, четки и бои,
на себе си е вярна красотата,
в най-съвършено примес не стои.
И да си траеш, цял свят го признава,
но знай, на теб се пада таз задача —
вовек да сториш славата му жива,
та паметта му винаги да тачат.
За бъдни дни да бъде съхранен,
тъй както, Музо, днес е изявен.*

СИ

*С любов съм силна, що наглед слабее,
горещо любя, без да го показвам,
прехвалена любов за продан ще е,
ако език я гръмко разгласява.
Бе млада любовта ни и напролет
възпях я като славей с чуден глас,
де знойната си страст изля на воля
и онемя — да чака сгоден час;*

*а стана лято, време пак приятно,
що химна тъжен с веселба прекъсва;
по всеки клон цвърчи днес птиче ято,
позната сладост всекиму омръзва.
Затуй език си сдържам да не екне,
че току-виж с таз песен ти дотегне.*

СIII

*Уви, не дава мойта Муза плод
и с повод като тебе за изява,
красиви думи пусна ли във ход,
до теб възхвала жалка се явява.
Да пиша по-добре от туй не мога,
лика си в огледалото зърни,
творба словесна ми е все убога,
засрамваш в плът туй, що ме осени.
Да разкрасявам все така е грях,
да хваля съвършеното не става,
друг смисъл за стиха си не познах,
освен за дарбите ти — химн прослава.
Частича във стиха ми се побира
от туй, що в огледалото прозира.*

СIV

*Не ще си стар за мене нивга, скъпи,
такъв си си откакто те видях —
все хубав. Трижди зимата настъпи,
гора след лятна гиздост оголя
и цветна пролет трижди в златна есен,
естественния ход природен завъртя,
тъй майски дъх се в юнска пещ отнесе,*

*откак те знам, красив не остаря.
Но как краде от тебе красотата,
като стрелката на часовник, бавно,
с ръка незрима гърби ти снагата,
разваля хубостта ти най-безславно.
За мене все си хубав, а светът,
не те видял — не знае красота.*

CV

*С любов — аз култ езически не съм,
любими — идол ти не си ми бил,
макар все тебе да възпявам с химн —
една хвала завинаги въздал.
С любов съм блага днес, вовеки блага,
тя в чудно съвършенство постоянства,
стихът ми само вярност ти предлага,
възпява те и друго не познава.
„Красив, добър и верен“ — днес твърдя
и утре таз вариация излагам,
за теб не мога ново да родя,
три теми във една — безкрай ще спрягам.
„Красив, добър и верен“ — са в едно
при теб, при други — всяко е само.*

CVI

*На пропиляно време в летописа
щом разказ зачета за хубавица,
де в звучни рими красота записа
възхвалата на рицар и девица,
аз виждам в тоз печат на съвършенство
на древността перото как би цяло*

*в архива да добави твойто членство,
де с чудни форми ще стоиш начело.
Оракул са хвалебствата отвек,
предсказващи появата ти бъдна,
макар че са видели надалеко,
да те възпеят са могли оскъдно.
С очи сме днес от теб да се дивим,
но без език сме да те възхвалим.*

CVII

*Ни моят страх, ни тоз велик пророк,
що бъднините на света гадае,
на любовта ми ще поставят срок —
любов, що гибел няма да познае.
Днес кралството надви си враговете,
със себе си се черногледци гаврят,
вовек са победени страховете,
мирът се увенча с вековни лаври.
Сега, в това благословено време,
безсмъртен чувствам се в душа и в песен,
с любов съм млад и вечно жив с поема,
а край постига рода безсловесен.
Стихът ми паметник за теб ще бъде,
тиранинът остава сам отвъде.*

CVIII

*Какво умът би на перото дал,
че вярност пак и пак да ти докажа?
Как любовта ми с нов глас бих възпял,
голямата ѝ сила да покажа?
Не зная, но като молитва свята,*

*едно и също всеки ден реда,
да казвам — мой си! — дълг сърдечен смятам,
аз твой съм — за да те боготворя.
Тъй вечната любов във нов обков,
на старостта недъга надживява
и в стари жили влива млада кръв —
античността слугува ѝ тогава.
Наново преоткриваш любовта,
осмислиш ли първичните неща.*

CIX

*Не казвай, че съм със сърце нечестно,
аз любех, нищо че от теб страних,
избягал бих от себе си по-лесно,
че си душа в гръдта ти подслоних.
Това е мойта къща от любов,
разлъчен бях, но връщах се смирен,
все предан, нищо че все пътник нов,
греха си да изкупвам бях блажен.
В природата ми властва всяка слабост,
що всеки темперамент придружава,
но знай, че мъдра е тя в своя зрялост,
за нищо на света не те оставя.
Вселената без теб не струва нищо,
ти я изпълваш, моя роза пищна.*

CX

*Да, скитах без посока тук и там
и станах шут, да веселя народа,
продадох без пари ума си сам,
приятелства смених, да съм на мода,*

*ругах и истината в миг на слабост;
но станаха простъпките причина
сърцето ми да сети втора младост;
греших, но стига — любя теб един
и глад не точа с изневяра нова,
да си доказвам, че си ми обречен;
с нов знак за вярност няма да те троя,
бог влюбен, роб блажен ще бъда вечен.
Така че, мили, ти за мен си рая,
до твойта гръд притискай ме докрая.*

СХІ

*Фортуна, ти гълчи за вси беди,
виновница за злите ми дела,
блага в живота ми не отреди,
нрав нищ се ражда с нищи потекла.
Затуй светът ми име заклеми,
с печата свой ме всеки труд дамгоса,
природата душевна ми сломи —
тъй бояджия все си длан лекъосва.
Като болник послушен съм готов,
срещу заразата си хап да пия,
дай най-горчив, човек да стана нов,
и двойна доза, двойно повтори я!
Смили се, можеш да ме изцелиш,
жали, приятел, и ще ме спасиш.*

СХІІ

*Дамгосан бях с печата на позор,
с любов и милост ти го изличи,
нехая мразят ли ме всички хора,*

*щом злото в мене можеш да смекчиш.
Единствен ти за мене си присъда,
устата ти са укор и хвала,
сал ти един умрели чувства будиш,
добри и лоши, сменяш правила.
Захвърлих в бездна всяка светска грижа,
за хорските одумки веч съм глух,
ласкателства и хули мен не движат;
вникни как пропуски си оправдах:
„Тъй обитавах всяка моя мисъл,
без теб светът изглежда няма смисъл!“*

СХІІІ

*Откак без теб — умът превзе очите,
те, вместо да ме водят, в блян бълнуват,
уж гледат, ала жмят в тъма горките,
че нещо вършат само се преструват.
Каквото и да видят — цвете, птица,
то формите не стигат до главата,
предмети бясно точат се в редица,
а ум не ще един да запечата.
Било то груба или нежна гледка,
създание най-сладко или диво,
нощ, ден, планински връх и морска битка,
отдолу все лицето ти избива.
Запълнен с теб, умът ми се задави,
на тебе предан, той очи преправи.*

СХІV

*Дали умът ми, коронясан с теб,
ласкателството — царска болест лочи*

или очите виждат си наред,
а тях в алхимия с любов обучи?
Чудовища за ангели да вземат,
тъй сладки, че на тебе да приличат,
и на света най-грозното, що има —
прекрасна гледка да го пак наричат.
В ласкател взорът ми се е превърнал,
той сипва, а умът ми царски пие,
разбрал към що умът се е привързал,
по вкус му бърка смес, да го затрие.
Смили се над окото, тъне в грях;
с любов се трови, пие я без страх!

CXV

Стиха, де писах, бил е той лъжа —
теб няма как да любя по-горещо,
но разумът тогава не можа
да схване — пламък до пожар довежда.
А Времето, с превратности безчет,
що влизат между клетви и дела,
играе си със кралския декрет,
на мъдростта се гаври със целта;
от тоз насилник — Времето, смутен,
с хвалба мига да увенчая взех,
че няма сигурност във бъден ден,
затуй и чувството си подцених.
С Амур и любовта ми е дете,
голяма хем, а още ще расте.

CXVI

Съюза брачен никой да не спъва

*между два сродни духа! Вечно вярна,
любов пред силата не се огъва,
ни скланя си главата пред забрана.
Тя е строеният вовек маяк,
що всяка силна буря побеждава,
звездата пътеводна за моряк,
една на свода, кой ли я познава?
Не е слугиня тя на времето,
макар че погрозняват ѝ страните,
тя в своя час си носи бремето
и вярна е до свършека на дните.
Ако греша в написаното тука,
в любов — човек не е видял сполука.*

CXVII

*Да пише в обвинението дълго:
аз щедрата ти милост не цених,
занемарих любовния си дълг,
сърдечна връзка с теб не заздравих;
общувах често с хора по-неуки,
пиях на теб полагащо се време,
платна опъвах в де що са посоки,
решил, че да съм с теб за мен е бreme.
Греха ми волен заведи в архив,
доказано с догадки потвърждавай,
на прицел ме сложи, в омраза див,
бъди намръщен, но не ме убивай.
Защитата ми знаеш как пледира —
че трудност любовта ти мотивира.*

CXVIII

За да изострим апетит горчивка пием,
с лют сос небцето дразним, вкус да чувства;
неведомата болест да убием
се мъчим в пост, та тяло да очистим.
Така от твойта сладост захаросан,
вгорчих си сам любовната прехрана;
от прекалена хубост омагьосан,
реших да боледувам без причина.
Таз политика в любовта е свята —
щом предугадиш, лошо че ще става,
със малко лошота да спреш злината,
че много хубост — зло за цяр спасява.
Урок ми преподаде за илачи,
лекувам се от теб, но ми се плаче.

СХІХ

Мъток от сълзи на сирена пих ли —
на ада дестилат, че съм наказан?
Мечти със страх и страх с мечти церих,
все губя, даже и да съм изряден.
Сърцето ми ли стори тежък грях,
че страдам, както бях благословен?
С очи изскочили навън, примрях,
от треската влудяваща сразен!
Злина благотворяща лек създава,
чрез зло все по-добро да се роди;
любов ранена заздравих ли — става
по-силна и прекрасна от преди.
Макар измъчен, станах пак блажен,
загубих уж, а съм обогатен.

СХХ

Че беше с мен проклет ще се смиря,
щом помня още мъката ужасна,
грехът ми кара ме да се смиля,
сърцето ми не е в обков железен.
Ако се мъчиш, както страдах аз,
от теб обиден — бил си, знам, във ада;
тиранин същ, не дадох в мене глас
на болката, що в този ден изстрадах.
Да можеше таз ноц на горест черна
скръбта да спомни, що душа отрови,
че да ти дам мехлема — прошка вярна,
сърце ранено, дето оздравява,
тъй, както ти ми даде; моят грях —
откупи теб, мен — твоят оправда.

СХХІ

Порочен по-добре да си на дело,
ако невинен ще те обвинят;
законна страст това ти е отнело,
вина без грях отвън щом ти вменят.
Защо лъстивите очи от завист
все с буйната ми кръв се оправдават,
клейми прелюбодеец мойта слабост,
порок в мен вижда, а му се отдава?
Какъвто съм — такъв, и тези хора,
що съдят мен, недъга свой осъждат;
аз чист съм, заслужават те позора,
делата ми те с мисъл зла израждат.
Не вярвам аз във хорската представа,
че злото е във нас и побеждава.

СХХІІ

Тоз дневник, дар от теб, е в паметта
завинаги дословно запечатан,
без срок остава там за вечността,
главата друга мисъл не зачита.
Ще помня, докато сърце и ум
са по природа годни да живеят,
пребъдваш в мен с туй, що заучил съм,
докато в пепел тяло не изтлее.
Любов не се описва на хартия,
не меря твойто чувство знак по знак,
посмях тоз дневник да даря, не крия,
но тоз в главата по ще ти е драг.
Единствено така да помня мога,
с друг начин паметта ми е у бога.

СХХІІІ

Не се хвали, че ме променяш, Време,
все вдигаш пирамиди по-могъщи,
не мога чудото им да приема,
зад блясък крие се едно и също.
Животът тъй е кратък, дай да се дивим
на всичко вехто, дето издокарваш,
за нас да бъде ново по държим,
нехаем, че от древност се разказва.
Не ща те, Време, с твоя летопис,
ни минало, ни днешно ме касае;
и книги лъжат, и видяно днес,
а всичко в твоя вечен ход блуждае.
Заклевам се на тебе да съм верен,
Косачът дебне, но съм аз уверен.

СХХІV

Да бях с любов — дете в дворец родено,
все на съдба капризна е сираче,
на времето променливо подвластна,
тя — трън сред тръне, стрък в букет цветя е.
Не е дребнава любовта във мен,
не пъшка тя в надут разкош, ни пада
под удара на недоволство в плен,
с превратността на модата не страда.
Без страх пред правото на силата,
не се криви за собствена изгода,
сама си отстоява правдата,
не расне в зной, ни дави се на дъжд.
Глупакът всеки ден ми е свидетел,
престъпникът умира благодетел.

CXXV

Защо да нося балдахин над теб,
да ти се кланям с почести привидни,
не съм налял за вечността градеж,
щом знам, че трае само ден до пладне?
Кат' тез, що церемонията тачат,
прескъпо плащат, а остават гладни,
презрели вкус, след сладост нова тичат,
в охолство мнимо въздух яли главно.
В сърцето ти ми дай да съм слуга,
макар и беден, давам принос жертвен,
без примес низш, не знае той лъжа,
търгувам теб за мен във сделка честна.
Лъжлив клеветник, истинска любов
по-силна правиш с тоз престъпен лов.

CXXVI

Момчето ми, ти имаш всеки час
на времето стрелката в своя власт,
старейки растеш, но зрееш в сладост,
а твоите любими съхнат в слабост.
Природата рушаща туй, що крепне,
тъй както си забързан, ще те дръпне,
чрез теб с позор тя Времето покрива,
минутките му с ловкост тя убива.
Макар и пръв любимец, имай страх,
съкровищата нейни стават прах!
Към Времето тя своя дълг забавя,
държи те в скута, после те предава.

СХХVII

Отвеки черна хубост не е красна,
със стойност, непризната на света,
тя в образец възвишен днес прерасна,
наследница на руса красота.
Откак жената право присвои
природата с ръка да разкрасява,
без храм е хубост, име развали,
потъна в срам, низвергната безправно.
С очи си, мила, гарваново черни,
тъжат те в траур за онез жени,
макар не руси, но на хубост верни,
що дарби си клеветят с грим сами.
Тъжат очите ти във тъмнота
и всеки казва: „Брей, че красота!“

СХХVIII

Щом музика засвириш тъй блажена

и в сладък звук слуха ми омагьосаш,
клавиши щом с ръце владееш нежно,
завиждам им, че пак ще ги докосваш,
че дланите ти могат да целуват
в чевръстия подскок на танца звучен,
а устни от клавишите ревнуват,
черви ги дързостта им неприлична.
За гъдела игрив те всичко дават
да се сменят с тез палави клавиши,
що пръстите ти ходом обладават,
клавиш, не устни, благославяш свише.
За наглите клавиши твоите пръсти,
за мен тогаз остават твоите устни.

СХХІХ

Духът да се хаби и тъне в срам
е похотта, превърнала се в дело,
в стремеж да стигне похотта дотам
е цял злодей, клетвопрестъпящ смело,
грубиян, див звяр, убиец, нямащ жал;
веднъж да вкусиш — мразиш я до кръв,
без мяра искаш я, а опознал,
презираш я без мяра — сякаш стръв
е тя заложена да те влуди,
луд — да я гониш, луд — като я имаш,
блажен по време, свършиш ли — беда,
очакваш радост, сън за спомен вземаш.
Човек не съществува — да не страда
от този рай, що води ни към ада.

СХХХ

Не е с очи-зорници мойта мила
и има устни, бледи пред корала;
косата ѝ смолиста не е свила,
ни мургавата гръд е снежнобяла.
Червено-бели знам дамаски рози,
но не цъфтят на образа ѝ скромни;
от южни аромати и амброзий
в дъха ѝ чист и сладък няма помен.
Тя гали с глас, но с повече възхита,
признавам, слушам органна соната;
божествено пристъпва Афродита,
а мойта мила ходи по земята.

Но тя за мен с лице е по-красиво
от всички, превъзнасяни фалшиво.

CXXXI

Ти, смугла моя, с власт си тиранична,
красавица си, истински надменна;
с любов в сърце съм, знаеш, титанична,
що има теб за перла драгоценна.
Твърдят, ликът ти нямал тази сила
да кара мъж да пъшка от любов,
че лъжат се на глас не бих твърдял,
но в себе си за клетва съм готов.
Че ненапразно клех се, щом го казах,
при мисълта за твоето лице,
с хиляда стона взе, че се доказва —
владееш, смугло, моето сърце.

Най-черна си в делата си, любима,
и правиш лошотата си незрима.

CXXXII

Обичам тез очи, а те от жал,
че мъчи ме сърцето ти жестоко,
красавици печални през воал
на болката съчувстват чернооки.
Тъй утринното слънце не отива
за румен лик на изтока сивеещ,
ни е вечерницата тъй красива,
на небосклона западен що тлее,
тъй както лягат на това лице
очи в жалейка; нека страда в страст,
щом скръб е хубост, твоето сърце,
за мен да жали всяка твоя част.

Тогаз ще кажа — хубостта е черна,
а всяка друга — грозна и невярна.

СХХХІІІ

Сърцето ти проклето ме ранява,
приятел ми срази, измъчи мен,
не ти ли стига да ме изтезаваш,
но мил другар без жал заробваш в плен.
Разлъчи ме от мен си с взор коварен,
човека — второ мое „аз“ обсеби,
от него, теб и мен съм изоставен,
измяна тройна, трижди ме погуби.
Сърце ми дръж под ключ в желязна гръд,
но нека е пазач тоз мой другар,
ключар ли е в сърдечната ти твърд,
тъмницата не може да е строга.

Все строг режим, щом ти си тъмничарка,
решиш ли да си лоша, нямаш мярка.

СХХХІV

Признах си най-накрая, че е твой,
на волята ти във залог се дадох,
загубих себе си — да може той,
от теб оставен, да ми е утеха.
Не пускаш ти, той свобода не рачи,
че ти си ненаситна, той добряк,
ти поръчителя ми си нарочи,
като го върза с договора пряк.
С таз красота, със сила на закон,
зароби го залога ти да плаща,
де той, лихварко, даде зарад мен;
загубих го — дълга ми за да връща.
Останах сам, ти имаш мен и него,
той плаща сметка, ала мойто де го?

CXXXV

Жена щом иска, ти си искаш Уил,
втвърдил се Уил, че не търпи да чака,
мой Уил, здрав, жулеец, що бих насадил
в приюта сладък твой — добавка яка.
Не пускаш Уил в кошарата обширна,
глава си Уил в подслона твой да муши,
на кой ли друг ти с радост не го вирна,
сал Уил един навън е умърлушен.
Море — вода безкрай, а дъжд приема,
донажда си запаса изобилен,
тъй ти — богато дала, Уил поемай,
да се изпълниш с неговата сила.
Недей ти ухажори да отблъскваш,
ще светне Уил, щом със любов го лъскаш.

CXXXVI

Сгълчи ли те душа, че ти се слагам,
кълни се: „Душо сляпа, твоят Уил
да е приет свободно се налага,
при тебе за любов да се вреди.
Да пълни с връх ковчежето ти сладко,
със всичките му щяло и нещяло,
в неща с вместимост тълче се най-яко —
сам воин се губи в множеството цяло.
С тълпата слят, Уил хич се не усеща,
хем той в дюкяна ти е пръв наред;
за теб и да е нищо, дръж туй нещо,
ще ти е сладко с този Уил отпред.“
... Уй-да... Ти името ми Уил щом любиш,
то с туй към него в радост да се трудиш.

СХХХVII

Любов очите ли така уврежда,
че туй, що гледат, не разбират ясно,
те красотата знаят как изглежда,
а грозното намират за прекрасно.
Пристрастие очите ли изражда,
та котва хвърлят в устието долно,
де всеки кораб пристан си урежда;
на взор лъжлив там куките железни,
в сърцето впити, избора му връзват.
Сърце, таз нива обща — райски кът
ли мислиш? Лъжат се очи напразно,
че хубав бил, а не проклет ликът.
В най-важното, очи, сърце, сгрешихте
и в чума страшна вий се изродихте.

СХХХVIII

*Във вярност кле се моята изгора,
аз правя се, че вярвам, да ме взема
неизкушен в интригите на двора —
младок без опит в светската измама.
Ласкае ме, че съм с младежки лик,
макар че билото прехвърлих, знае;
прощавам ѝ лукавия език,
тъй двама с истината си играем.
Защо не си признава, че ми кръшка,
защо не кажа: стар съм — тъй, направо,
преструвката на любовта е дрешка,
а влюбен на годинки — крие здраво.
Очи в очи ний лъжем се интимно,
пороците ни мамят се взаимно.*

CXXXIX

*От мен не чакай да лекувам мъка,
що на сърцето слагаш ми с притворство;
недей с очи, ранявай ме с език,
със здрава мощ срази ме, без коварство.
Макар че любиш друг, лъжи ме с вид,
пред мен не кръшкай със очи неверни;
защо раняваш с хитрост, аз съм бит,
не мога с твойта сила да се меря.
На теб в защита: „Знае мойта мила,
вида ѝ прелестен че ми е враг,
та вражия си лик от мен е скрила,
да прави някой друг немил-недраг.“
Издъхнал съм почти. Сложи ми край!
убий ме с взор, таз мъка се не трай!*

CXL

Жестока си, бъди разумна също,
търпя безмълвно, стига ме презира,
че болката ми в разказ се превръща
за ядна мъка, що безкрай извира.
Съвет да искаш — по-добре лъжи!
И да не ме обичаш, престори се,
като болник съм, що на смъртно ложе
от лекар чака: „Здрав си, изправи се!“
Отчаям ли се, мога луд да стана,
несвестен, името ти да очерня;
светът — мълва му дай и я прихвана,
клеветник че е луд какво го еня.
Затуй очите си във мене дръж,
че мамиш знам, но имай ме за мъж.

CXLI

Не с тез очи те любя, де се взират,
та в теб недъзи хиляди да виждат;
сърцето люби, поглед що презира,
то обожаваш туй, що взор обижда.
Не омагьосваш с глас ти моя слух,
ни чувствен съм за страстите ти низки,
ни с вкус, ни с мирис в мен не будиш дух,
да бъда с теб на плътски пир не искам.
Ни разум, ни петте ми сетива
ще спрат сърце ми клето да ти служи,
аз роб съм твой — човек съм без глава,
васал, що трепе се да ти е нужен.
За собствена изгода съм наказан,
за грях по теб, от теб съм в мъка смазан.

CXLII

Аз любя в грях, ти в добродетел мразиш
греха ми, пръкнат от страстта греховна,
сравнено с теб, каквото и да правя
не ме съди, че ти си по-виновна.
Кориш ли ме, не с тези твои устни,
без свян сквернили девствен цвят невинен,
с лъжовни клетви като мойте — гузни,
че краде чуждо ложе от повинност.
Теб дай да любя както любиш ти
тез всички, що с очите си пленяваш,
в сърце да расне милост насади,
щом искаш милост, също ще прощаваш.
Водица ненапита щом ще биваш,
да знаеш, че се връща, имаш — даваш.

CXLIII

Стопанката грижовна през глава
търчи връз плет, хвъркато да хване,
отроче си зарязва да реве,
с таз цел — затрито пиле да си върне.
Тъй чадото подсмърча подир нея
в гонитбата напразна да я стигне,
тя, вдадена в лова, не я е еня
на малкия страдалец да откликне.
Така и ти преследваш туй, що бяга,
като дете аз тичам подир тебе,
но стигнеш ли мечтата си, веднага
стани ми майка, гушкай свойто бебе.
Аз давам ти да имаш своя воля,
спасиш ли Уил в любовната неволя.

CXLIV

Два духа са ми мъка и утеха,
два изкусителя — добър и лош,
мъж, рус и хубав, е добрият дух,
жена е злият — черна като нощ.
Духът ми женски да ме вкара в ада,
тя ангела хранител изкуси,
далеч от мен той пържи се на клада,
тя ангел чист със гордост омърси.
Дали тя в демон прелъсти другаря,
не знам, но както са далеч от мен,
тез двамата ги, май любов изгаря,
един във друг на ада свой са в плен.
Съмнение ще ме гризе докрай,
той викне ли от болка, ще се знай.

CXLV

Тез устни, ваяни с любов,
прошепнаха с мил глас: „Аз мразя...“,
да мра за нея бях готов;
но тя разбра, че ще загазя,
та милост стопли ѝ сърцето,
сгълча тя ледно-блага реч,
присъдата ми смъртна беше снета
и с тон сменен, наместо с меч,
„Аз мразя...“, свърши тя накрая,
тѣй идва светъл ден след нощ,
напѣден демон вѣн от рая
тѣй тѣне в ада с грозна мощ,
тя взе омразата от този звук,
като изрече: „мразя... друг“.

CXLVI

Душицо, ядка на греховен свят,
на моя земен дом ти господарко,
защо отвътре мъчиш се във глад,
а си стените боядисваш ярко?
Защо се харчиш, като си под наем,
със всички сили сградата да стягаш,
и — край? — Изяжда червей плътски заем,
щом тялото в земята го полагат.
Душа, живеј за сметка на слугата,
склучи си договор да влезеш в рая,
за дух богат търгувай суетата,
отвътре сита, външност че не трае.
Така смъртта всеядна теб ще храни,
смъртта умре ли — вечността те кани.

CXLVII

Любов — във мен си треска, в жад горя
за туй, което болестта подклажда,
любовна мъка с плътски грях церя
и низки страсти храня — мен изяждат.
А разумът, любовният тешител,
от яд, че предписания не спазвам,
остави ме да съм си сам лечител,
да мра във плътска страст, щом му отказвам.
Без ум, изпаднал съм в душевен смут,
отвъд съм всякакво спасение,
държа се в реч и мисли като луд,
всуе блуждая без прозрение.
Защото взех те мила и прекрасна,
а си проклета като ноц ужасна.

CXLVIII

С какви очи, любов, ме издокара,
уж гледат, а не виждат нищо ясно?
Мой разум, с истината ли се скара,
тълкуваш грешно туй, що зреш прекрасно?
Защо светът таз прелест не признава,
очи лъжливи, щом плени ви хубост?
Тя, грозна? То любов ще означава,
че влюбено око поражда лудост.
Как да е вярно влюбено око,
все недоспало, все във плач обляно?
Че виждам грешно, чудно ли е то,
мижи и слънце в облаците свряно.
Държи ме сляп коварната любов,
че инак всеки ден с порок си нов.

CXLIX

Не те обичам ли, жестока жено,
щом зарад теб сам станах си противник,
не мисля ли за теб и ноц, и денем —
за твое благо себе си потискам.
Другар ли ми е, който мразиш явно,
крив поглед хвърлиш — свършил е животът,
мъстят си сам, погледнеш ли ме ядно,
докато стон изтръгна от сърцето.
В мен дарба никаква не съществува,
от гордост що отказва да ти служи,
и в мене най-доброто, ако струва,
боготвори недъга ти послушно.
Мрази ме, скъпа, но сега разбирам:
тез любиш, де те виждат, сляп — умирам.

CL

*Отде се пръкна с тази мощ неземна,
сърце ми да потискаш слабосилно,
очите ми да лъжеш непрестанно,
да се кълна, че слънце не е милно.
Защо така приляга ти злината,
че с вероломна сила все успяваш
тъй здраво да ми хванеш в плен душата,
че злото в теб прекрасно ми се струва?
Защо грехът ти любовта ми пали,
наместо да те мразя справедливо,
обичам в теб, що други са презряли —
не ме отхвърляй за любов такава.
Щом в тебе недостойното обичам,
на теб все по-достоеен се обричам.*

СЛІ

*От съвест Купидон не се мори,
но съвест ражда се в любов — та знай,
лъжкиньо, за греха не ме кори,
че по-виновна в него ти си, май.
Предаде мен, предадох аз в страстта
душата си на плътската измяна,
чух глас в кръвта: „Успей във любовта“,
плътта не чака от ума покана,
а вдига се и сочи теб — награда,
при знак от теб. Стои голям и горд,
да действа с теб, след туй до теб да пада,
доволно служил той на своя лорд.
Не липсата на съвест е причина,
че вдигам се и спадам с теб, любима.*

СЛІІ

Клетвопрестъпник съм с любов лъжовна,
коварна дважд, измамно ми се вричаш,
ти брачни клетви счупи в страст греховна,
в невярна обич си честта обричаш —
кълнеш в омраза, що в любов съзиждаш.
Ти две, аз дваждсет клетви нарушавам,
защо виня те, себе си осъждам,
с обети празни щом те обругавам?
Дълбоко в тебе клех се — не прозрях —
ни честна си, ни вярна, ни добра,
от светла вяра в тебе — ослепях,
изнудих си окото да те зре,
лъжесвидетелства, че си красива —
да лъжеш истината ти отива.

CLIII

Полегна Купидон във сън дълбок,
видя в туй сгода нимфа на Диана,
та топна факела пламтящ в поток
на бога спящ и угаси го в пяна.
Светият плам на любовта направи
церащ с балсамен зной тоз кипнал ручей;
тълпи на баня търсят в него здраве
при странна болест и за всеки случай.
Но мойта мила факел му разпали
със огнен взор, та пробно ме ожари,
потърсих лек на баня, в гръд уцелен,
болник съм клет, че от любов ми пари.
За тази мъка цяр не се намира,
очите на любимата изгарят.

CLIV

Бог Купидон потънал в сън дълбок
и пуснал факел, с кой сърцата пали,
а нимфа целомъдра — скок-подскок,
го пътьом с девствена ръка прибрала.
Отмъкнала му красна дева пламък,
що жегвал е легиони от сърца,
водител в буйна страст в сън тънел сладък,
разоръжен от непорочна жрица.
Тя факела му в извор загасила,
що жар любовен сторил лековит,
там всяка болест, казват, се церила,
страдалец, топнат, бивал пак честит.
От тебе лек потърсих в таз вода,
да загасиш любов — не става тя.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.